

A LEXIKAI PRAGMATIKA MAGYARORSZÁGON (2000–2020)

Pragmatika kerekasztal

Szeged, 2020. október 2.

A Magyar Nyelvtudományi Társaság Pragmatika Tagozata
Pragmatika Centrum Országos Kutatóközpont
SZTE BTK Általános Nyelvészeti Tanszék

Bibok Károly (Szegedi Tudományegyetem):

Húsz éve annak, hogy a 7. Nemzetközi pragmatikai konferencia (Budapest, 2000. július 9–14.) programjába bekerült egy tíz előadást egybefogó panel *Pragmatics and the flexibility of word meaning* címmel, amelyet Németh T. Enikő és Bibok Károly szervezett. A panel témájának bemutatásában azt írtuk, hogy bár a kutatók különböző kritériumok szerint járnak el annak eldöntésében, hogy a szavak kontextuális jelentései lexikailag vagy pragmatikailag kezelendők-e, az nem kétséges, hogy a megnyilatkozásokban megjelenő szójelentések magyarázatához mindenképpen szükséges figyelembe venni a lexikai szemantikának a pragmatikával való interakcióját. Ennek kapcsán beszéltünk a panel előadásából készült kötet bevezetőjében (Németh T. – Bibok 2001: 1) egy új, alakulóban lévő nyelvészeti diszciplínáról: a lexikai pragmatikáról. Némileg specifikusabban fogalmazva: a lexikai pragmatikát a szójelentésekben kódolt információk és a belőlük kikövetkeztethető tartalmak közötti viszony, valamint ezen következtetés mechanizmusai érdeklik. A 2000 óta eltelt húsz évben a kifejezetten lexikai pragmatikainak nevezett kutatások jelentős teret nyertek mind nemzetközi, mind magyarországi viszonylatban.

A 2020 őszen soron következő Pragmatikai Kerekasztal témájául éppen ezért a lexikai pragmatikát választottuk, hogy számot vessünk, milyen eredményekre jutott a hazai kutatás az elmúlt két évtizedben ezen a speciális területen. Az összegzés mellett a másik cél az előrettekintés: a szójelentés lexikai pragmatikai megközelítéséből keletkező újszerű összefüggések keresése és a megoldásra váró problémák jelzése. Mind az összegzés, mind az előrettekintés esetében két kérdés körülféréásával juthatunk előrevivő meglátásokhoz. Ez a két kérdés a következő:

1. Hogyan reprezentálható a különböző fajtájú lexikai egységek – köztük a fogalomszavak (content words), a viszonszavak (functional words), az indulatszavak, az indexikus lexémák – szótárban kódolt és ténylegesen kommunikált jelentése?
2. Milyen módokon és interpretációs mechanizmusok útján kaphatjuk meg az előbbiekből az utóbbiakat?